

TRENDI PRIHODNOSTI

mag. STANKA CERKVENIK

VERJETNO STE SE ŽE KDAJ ZAMISLILI...

... kakšno življenje vas čaka v
prihodnosti?

VERJETNO STE ŽE KDAJ POMISLILI...

... kako bodo živeli vaši otroci
... vnuki?

VERJETNO STE SE ŽE KDAJ VPRAŠALI...

... kako se bo naša družba
spopadala z naravnimi
nesrečami?

**VERJETNO STE SE ŽE
KDAJ ZAMISLILI TUDI...**

... glede naše svobode in varnosti?

**VERJETNO STE
SE ŽE KDAJ
ZAMISLILI ...**

**...kaj bo prinesel razvoj
umetne inteligence in
kakšen bo naš svet
naslednje stoletje?**

PRIHODNOST, KAKO JO NAPOVEDATI

PRIHODNOST- samostalnik ženskega spola

- čas, ki bo prišel
- dogodek, ki ima v prihodnost segajoči pomen
- sinonimi: bodočnost, jutrišnji dan

Slovar slovenskega knjižnega jezika

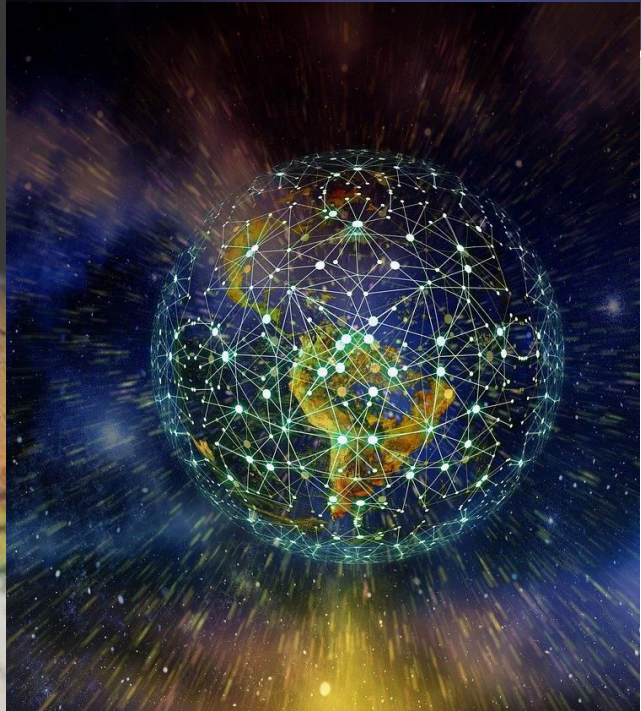
PRIHODNOST, KI JE PRED NAMI, JE NEGOTOVA

Svet se spreminja z
osupljivo hitrostjo.

Naše razumevanje prihodnosti niha med
obljubami tehnologije, ki naj bi rešila vse
naše težave, in grožnjami o brezupni
prihodnosti, ki jo napovedujejo vse večji
okoljski in družbeni problemi.

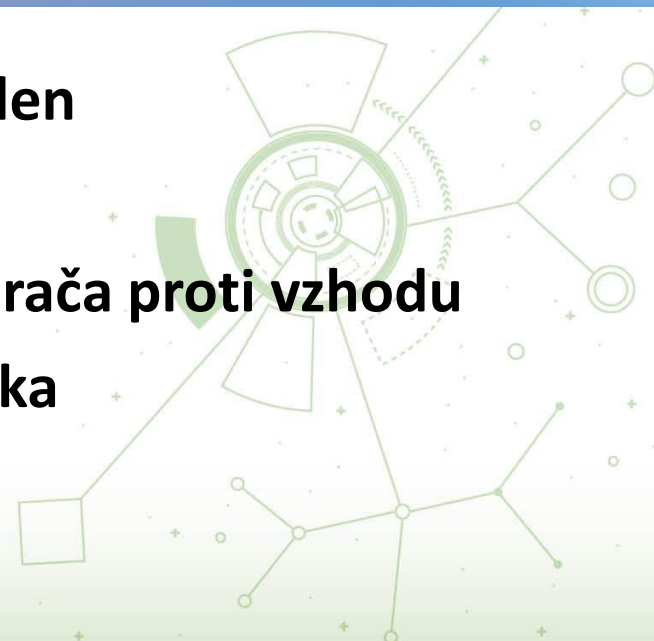
Ko gre za razmišljanje o prihodnosti, je v
zadnjih desetletjih večini napovednih
poročil skupen predvsem pesimizem.

SVET SE BO ZELO SPREMENIL ŽE V NASLEDNJEM DESETLETJU

- Svet postaja vse manj svoboden
- Globalna moč se spreminja
- Svetovno gospodarstvo se obrača proti vzhodu
- Povezljivost je nova geopolitika

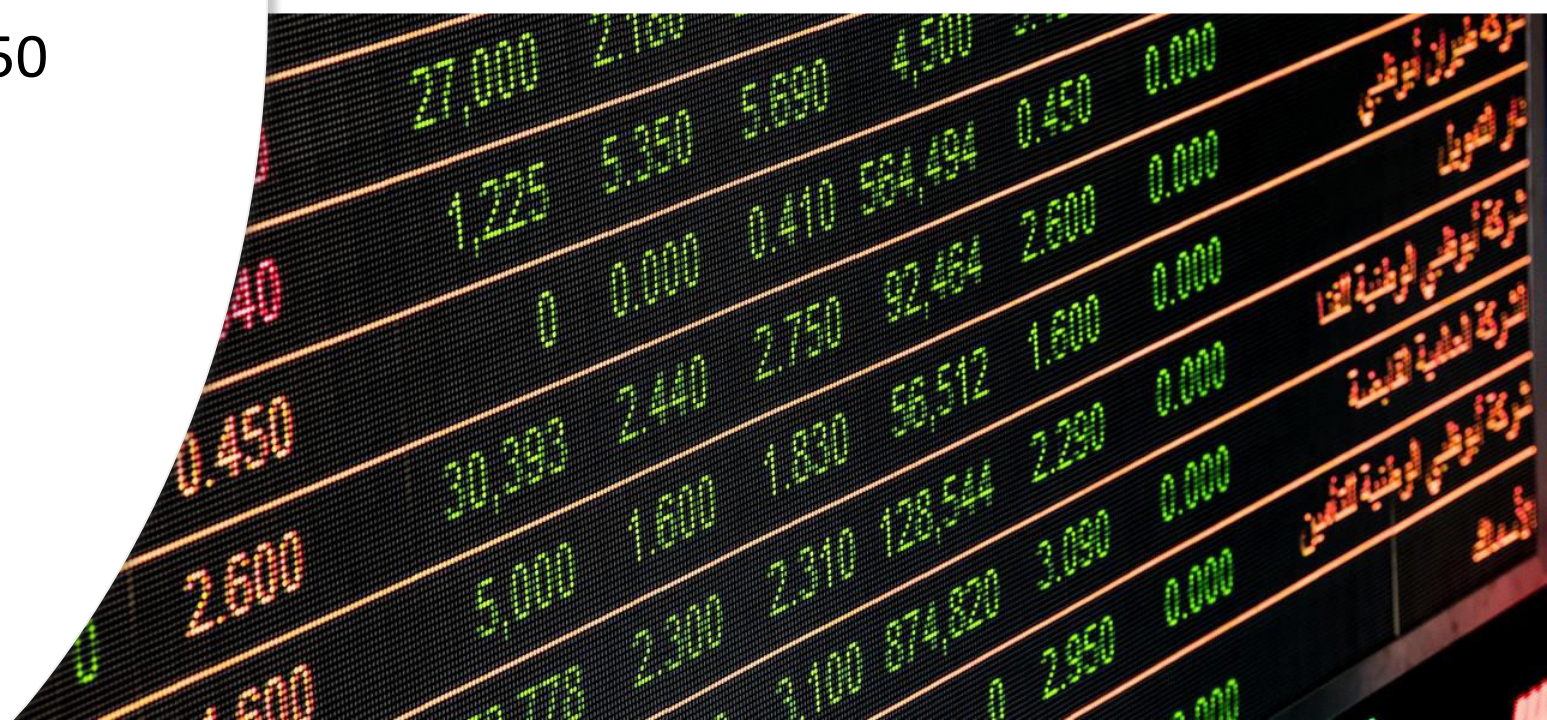
SVET POSTAJA VSE MANJ SVOBODEN

Če so se do leta 2005 demokracije in svoboščine širile po vsem svetu, so danes v zatonu – trend, ki se v zadnjih 13 letih ne zmanjšuje.

GLOBALNA MOČ SE SPREMINJA

Če so danes od osmih največjih svetovnih gospodarstev štiri evropska, se bo do leta 2030 to število zmanjšalo na tri, do leta 2050 pa verjetno ostane le še Nemčija.

SVETOVNO GOSPODARSTVO SE OBRAČA PROTI VZHODU

Če je bila leta 2005 velikost evropskega gospodarstva več kot šestkrat večja od kitajskega, je danes Kitajska skoraj dohitela zaostanek za gospodarstvom članic EU.

POVEZLJIVOST JE NOVA GEOPOLITIKA

Če je bilo leta 2005 po vsem svetu približno ena milijarda uporabnikov interneta, danes ta številka znaša skoraj štiri milijarde in se še povečuje.

Hkrati pa eksponentno narašča število povezanih naprav, ki jih poganjata hitro rastoči internet stvari in četrta industrijska revolucija.

Povezljivost dejansko postaja močan izraz politične moči in globalnih ambicij, ki daleč presega zgolj ekonomijo.

DENAR JE SVETA VLADAR

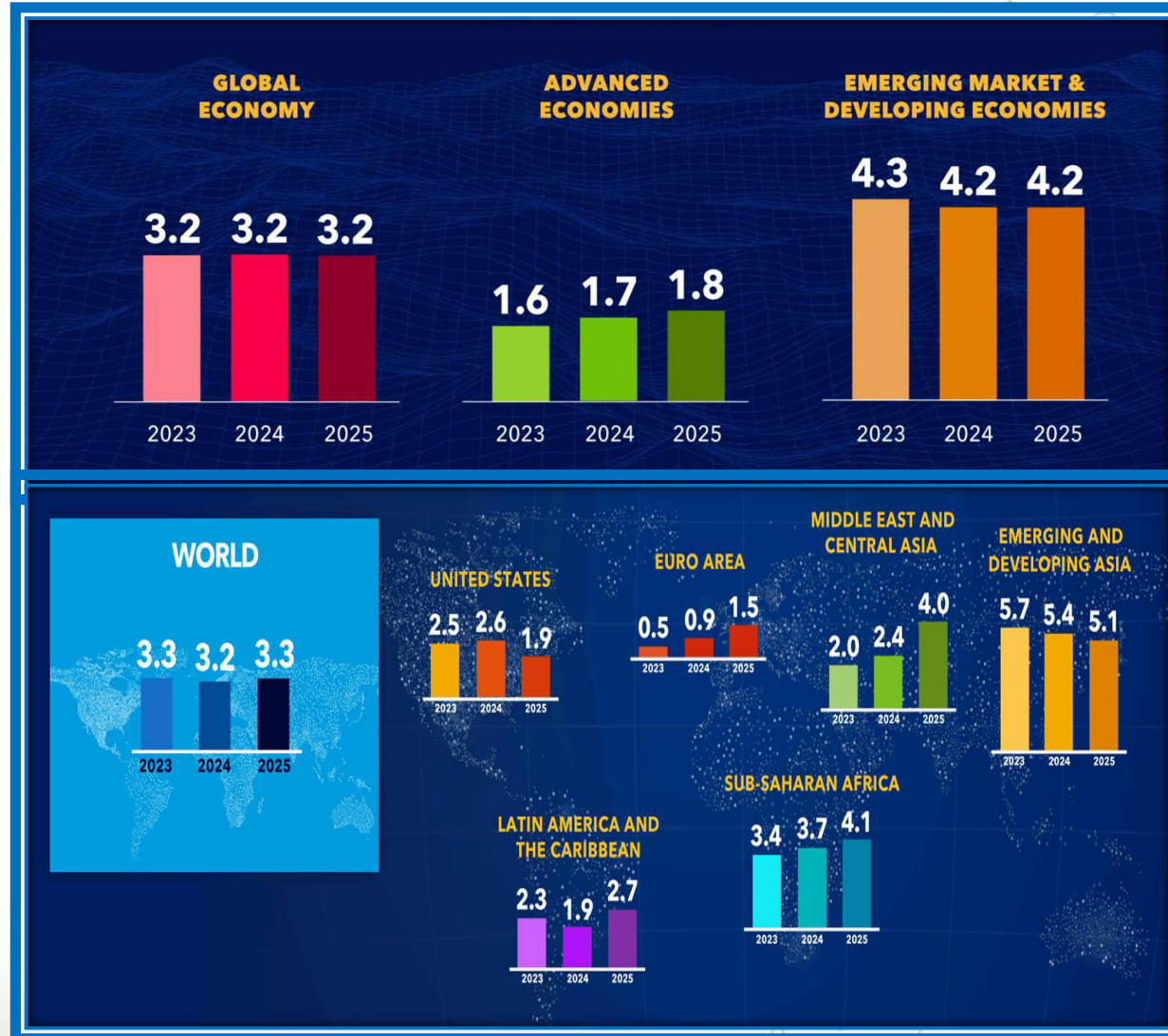

SVETOVNO GOSPODARSTVO SE SOOČA S TEŽKIMI ČASI

Po zadnjih predvidevanjih IMF bo svetovna gospodarska rast letos znašala 3,2 odstotka, naslednje leto pa 3,3.

Inflacija storitev zavira napredek pri dezinflaciji. Če se inflacija blaga ne bo še znižala, lahko naraščajoče cene storitev in plač ohranijo skupno inflacijo višjo od želene.

Pierre-Olivier Gourinchas, glavni ekonomist IMF-ja, kot dobro ocenjuje dejstvo, da se je po glavnih inflacijskih šokih inflacija znižala brez recesije, kot slabo pa, da se je inflacija cen energije in hrane v mnogih državah že skoraj vrnila na raven pred pandemijo, medtem ko se splošna inflacija še ni.

Vir: IMF, julij 2024.

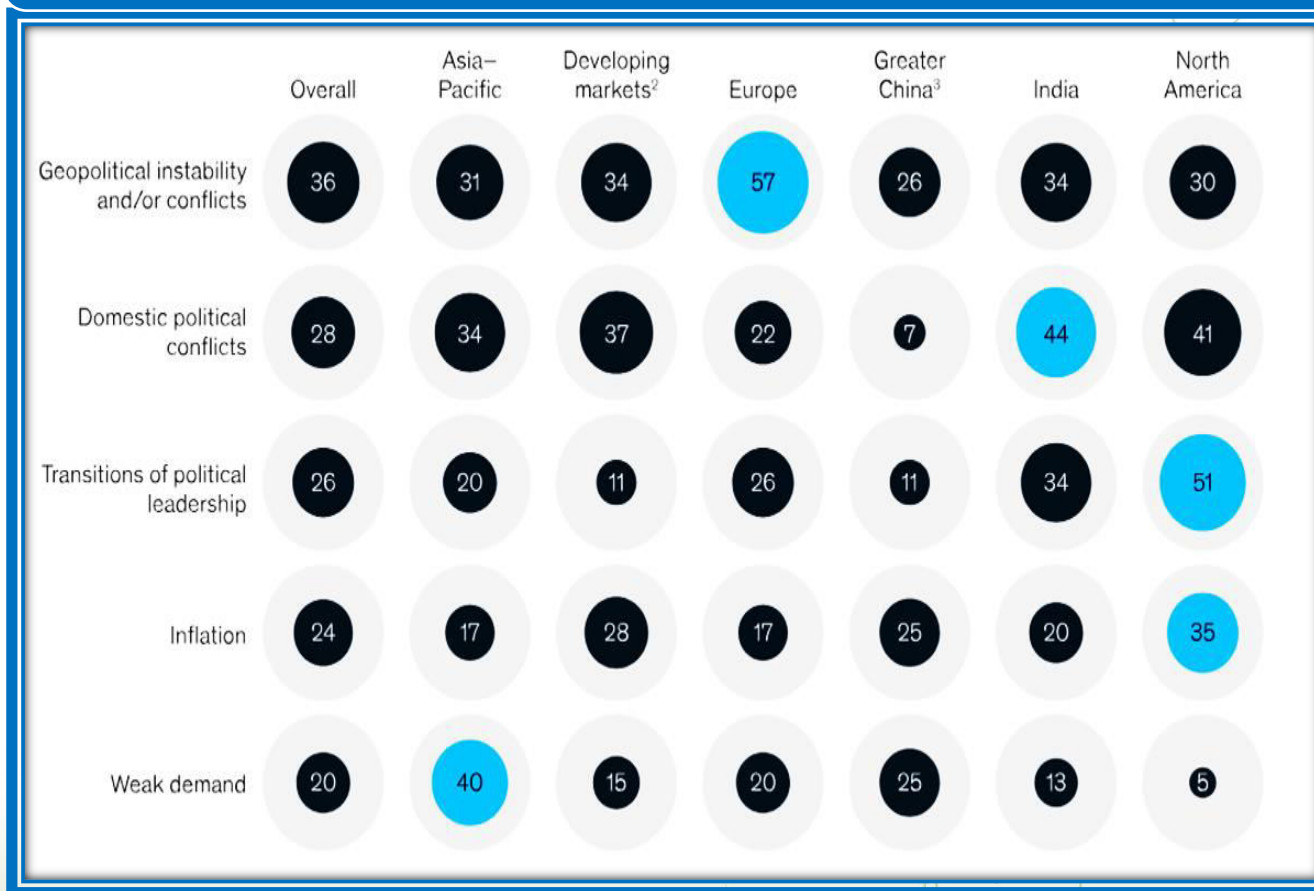
EVROPSKO GOSPODARSTVO – POSTOPNA RAST OB VELIKIH GEOPOLITIČNIH TVEGANJIH

Za evrsko območje so napovedi IMF glede gospodarske rasti bistveno nižje od svetovnega gospodarstva.

Med glavnimi tveganji za nižjo rast so zlasti:

- regionalni konflikti in geopolitične napetosti (vojni v Gazi in Ukrajini), ki bi lahko vplivali na zvišanje cen hrane, energentov in surovin;
- vztrajanje visoke inflacije,
- fiskalne in dolžniške težave držav,
- vse večja geoekonomska trenja po svetu,
- podnebne spremembe in degradacija naravnega kapitala.

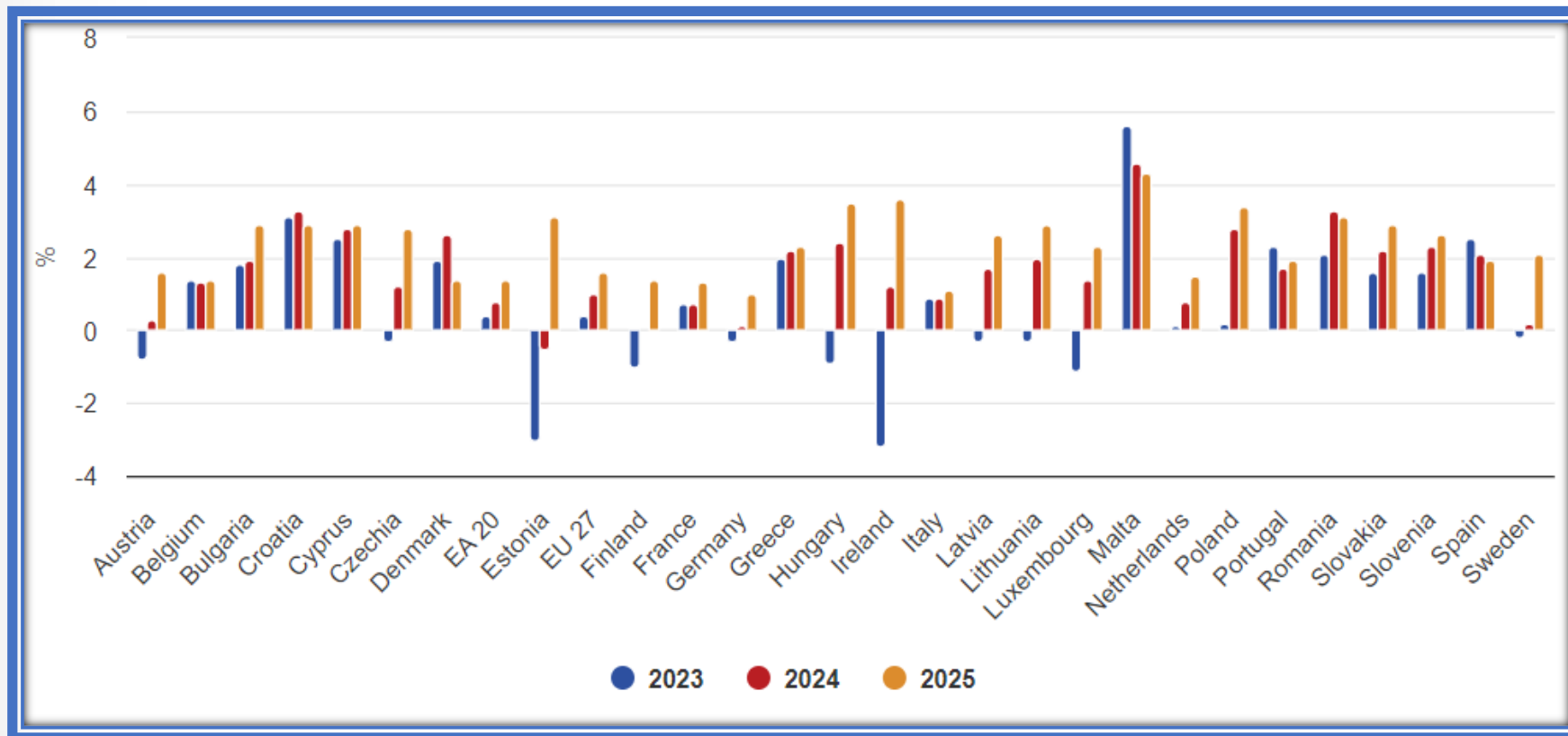
Mnenje vodilnih o tveganjih za svetovno gospodarstvo - geopolitična nestabilnost, notranjepolitični konflikti in menjava političnega vodstva.

Vir: Economic outlook, McKinsey, junij 2024.

GOSPODARSKA RAST SLOVENIJE NAD POVPREČJEM EVROPE

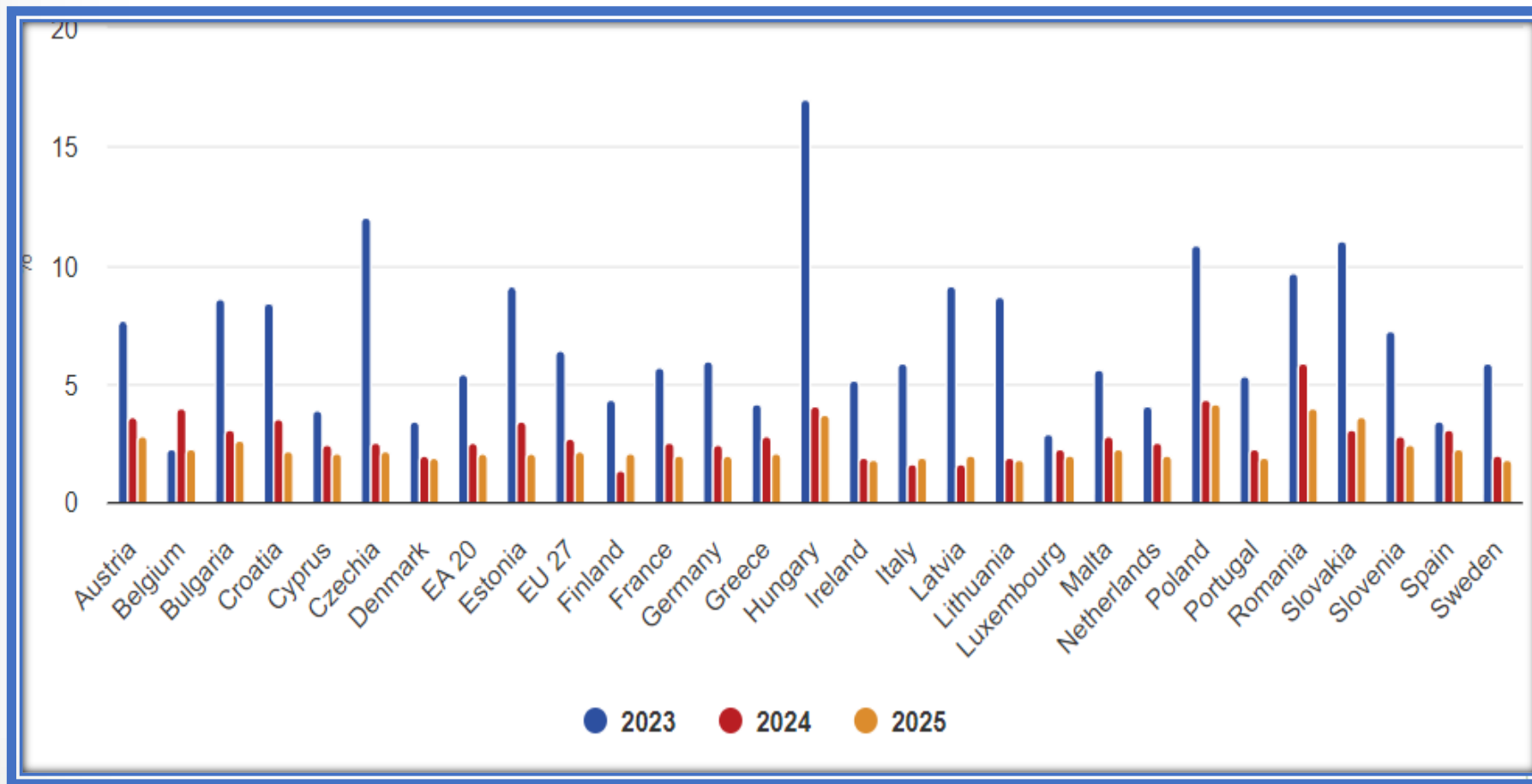

Napoved predvideva v EU rast BDP v letu 2024 na 1,0 %, leta 2025 pa naj bi izboljšala na 1,6 %.

Za Slovenijo je za leto 2024 napovedana rast BDP na 2,3 % in leta 2025 na 2,6 %.

ZNIŽEVANJE INFLACIJE BO KLJUČNO ZA DVIG REALNE GOSPODARSKE RASTI SLOVENIJE

Predvideva se, da se bo inflacija v EU letos zmanjšala na 2,7 %, leta 2025 pa na 2,2 %.

V Sloveniji naj bi inflacija leta 2024 znašala 2,8 %, leta 2025 pa naj bi se znižala na 2,4 %, kar je več kot znaša napoved za EU.

GOSPODARSKA RAST SE JE LETOS UMIRILA

Realne stopnje rasti, v %	2023 (SURS)		2024		2025		2026
	februar 2024	avgust 2024	februar 2024	september 2024	februar 2024	september 2024	september 2024
Bruto domači proizvod	1,6	2,1	2,4	1,5	2,5	2,4	2,5
Izvoz	-2,0	-2,0	1,5	0,9	3,2	2,7	3,7
Uvoz	-5,1	-4,5	3,7	3,5	4,0	3,0	4,1
Saldo menjave s tujino (prispevek k rasti v o. t.)	2,8	2,3	-1,6	-1,9	-0,4	-0,1	-0,1
Zasebna potrošnja	1,3	0,1	1,6	1,6	2,0	2,5	2,4
Državna potrošnja	2,4	2,4	6,8	8,5	1,9	1,7	4,1
Bruto investicije v osnovna sredstva	9,5	3,9	4,2	0,0	4,0	3,5	3,5
Sprememba zalog in vrednostni predmeti (prispevek k rasti v o. t.)	-4,4	-1,5	1,0	0,8	0,5	0,0	-0,1

Gospodarska rast se bo letos ob stagnaciji investicij in šibki rasti tujega povpraševanja umirila na 1,5 %.

V naslednjih dveh letih se pričakuje nekoliko višjo rast BDP leta 2025 2,4 % in leta 2026 2,5 %.

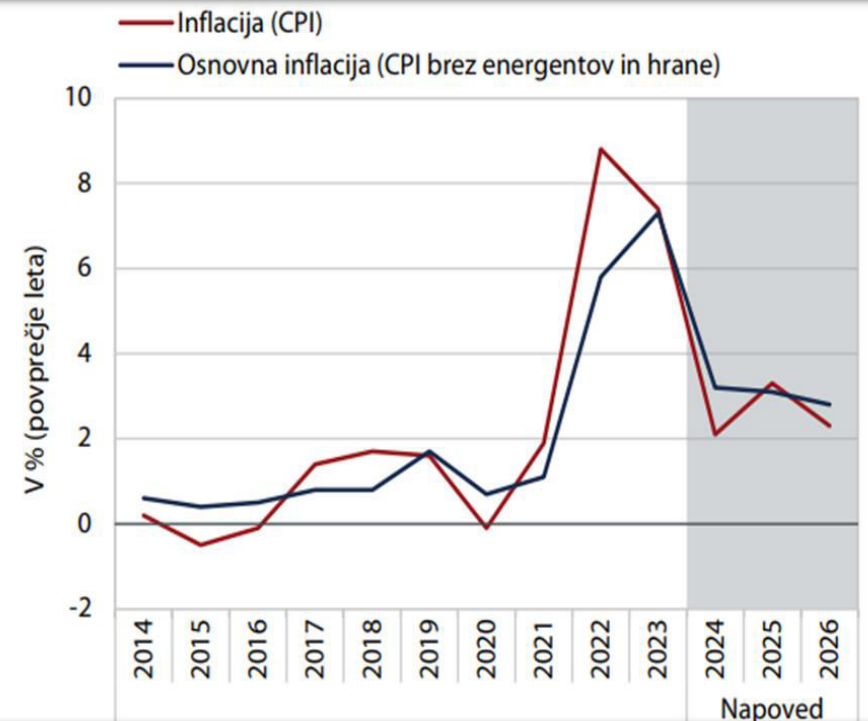
INFLACIJA SE BO ŠE NAPREJ UMIRJALA

V %	2023	2024		2025		2026
		februar 2024	september 2024	februar 2024	september 2024	september 2024
Inflacija – dec./dec.	4,2	3,1	2,3	3,1	3,3	2,2
Inflacija – povprečje leta	7,4	2,7	2,1	3,4	3,3	2,3

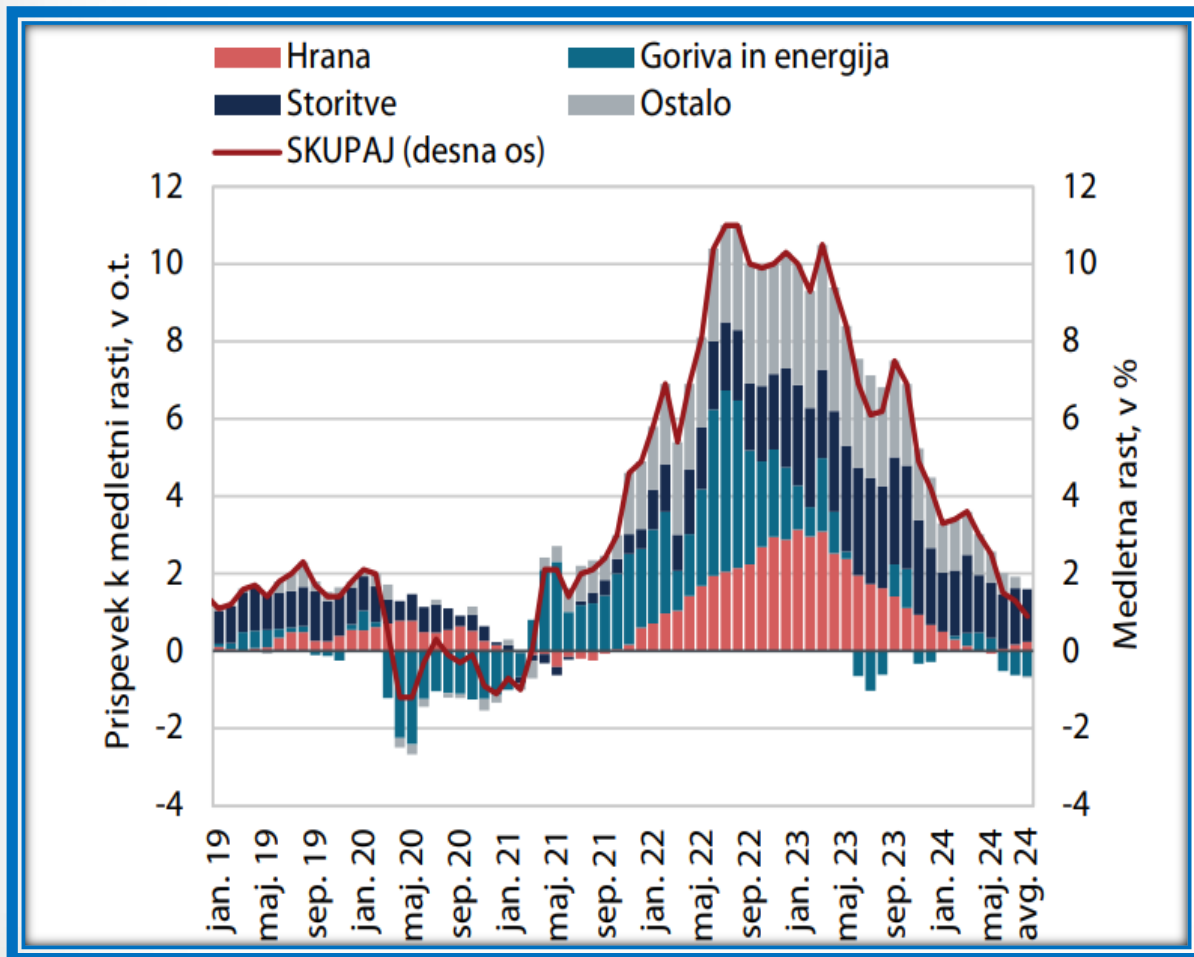
Inflacija se letos umirja zaradi nižjih prispevkov večine kategorij, rast cen storitev pa ostaja razmeroma visoka.

Po jesenski napovedi bo inflacija letos znašala 2,3 %.

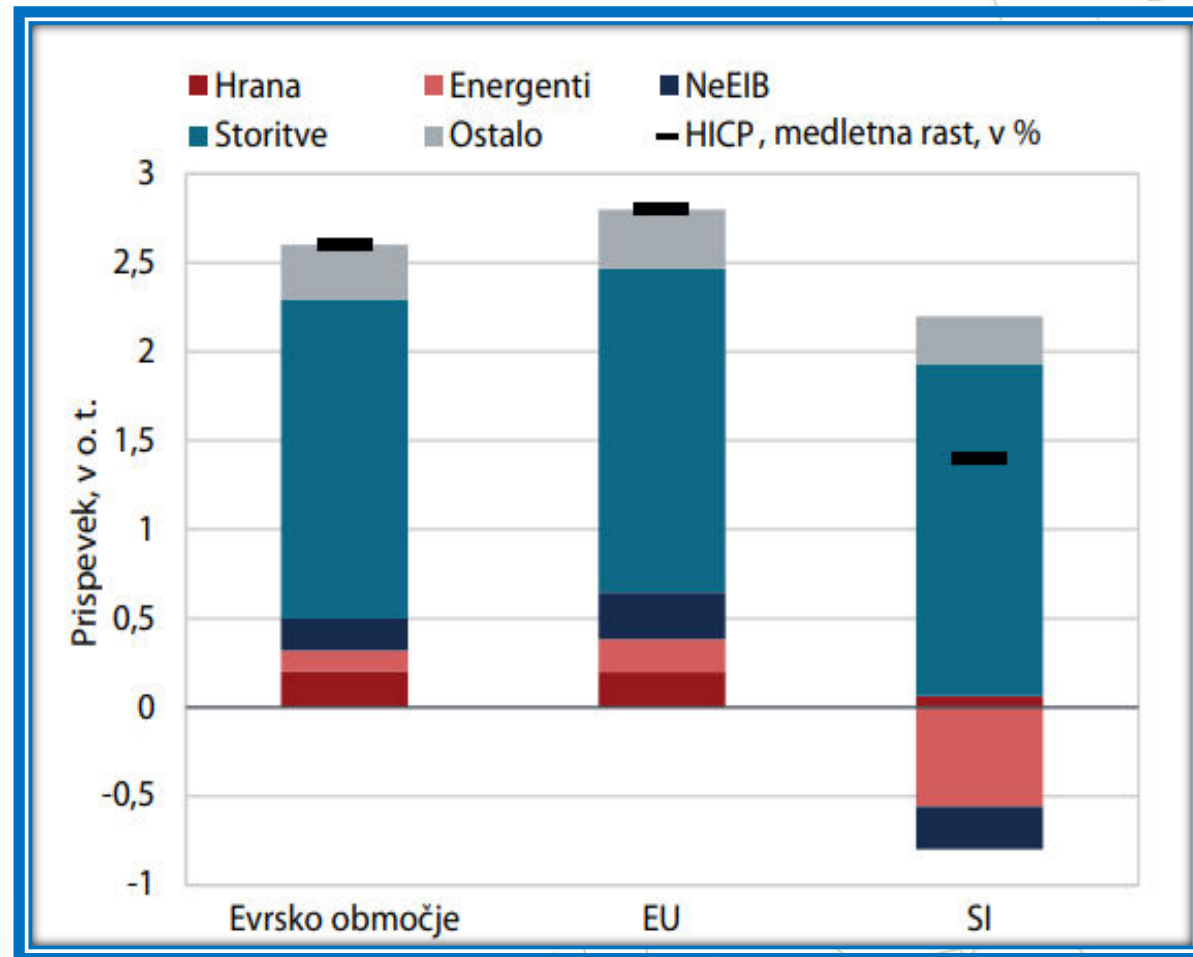
Predvidoma se bo prihodnje leto ponovno povišala zaradi učinka nizke osnove in izteka preteklih ukrepov za zaježitev visokih cen energentov na 3,3 %, in se leta 2026 znižala na 2,2 %.

NA INFLACIJO BODO VPLIVALI UKREPI ZA BLAŽENJE VISOKIH CEN ENERAGENTOV

Inflacija se letos umirja zaradi nižjih prispevkov večine kategorij, rast cen storitev pa ostaja razmeroma visoka.

Inflacija se bo ob odsotnosti šokov še naprej umirjala, na njeno gibanje bodo vplivali ukrepi za blaženje visokih cen energentov.

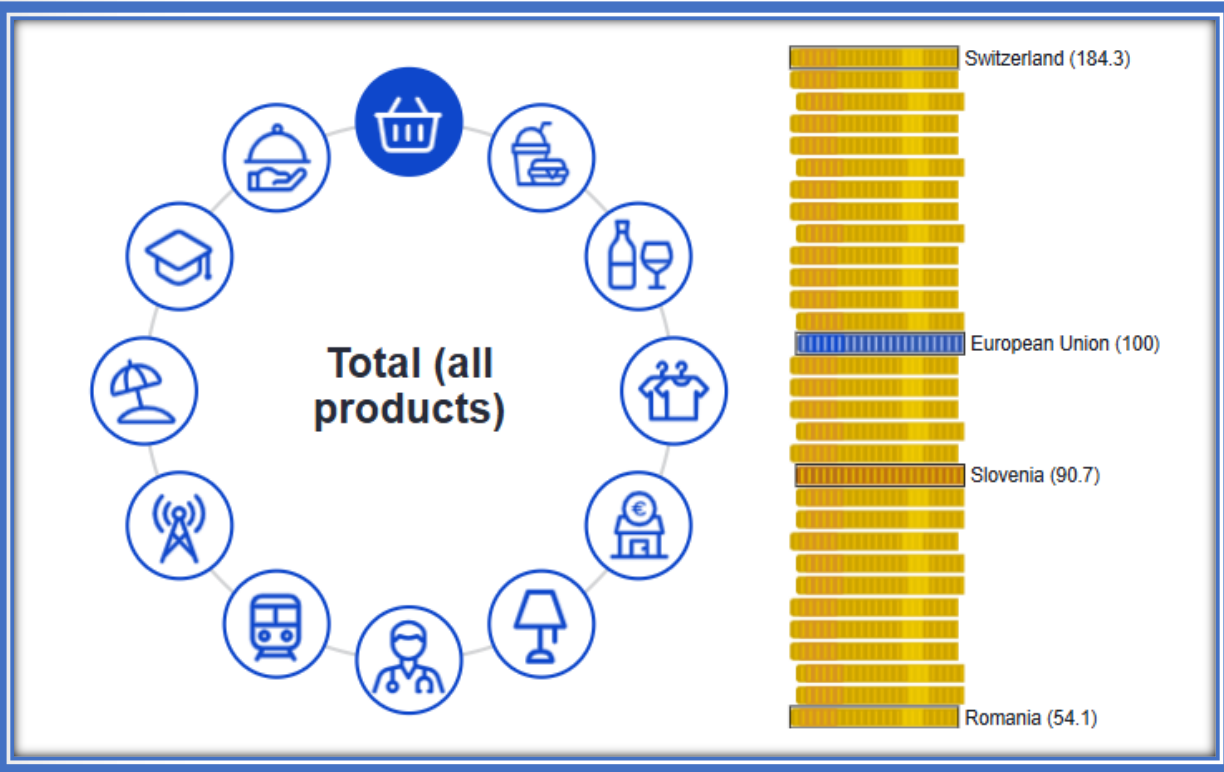
NOMINALNA RAST PLAČ SE BO OKREPILA

Stopnje rasti, v %	2023	2024		2025		2026
		februar 2024	september 2024	februar 2024	september 2024	september 2024
Bruto plača na zaposlenega – nominalno	9,7	6,9	6,2	5,7	6,6	5,5
- zasebni sektor	9,4	7,5	7,1	5,5	6,3	5,6
- javni sektor	10,3	5,8	4,4	6,2	7,1	5,2
Bruto plača na zaposlenega – realno	2,1	4,1	4,0	2,2	3,2	3,1
- zasebni sektor	1,9	4,6	4,9	2,0	2,9	3,2
- javni sektor	2,7	3,0	2,3	2,7	3,7	2,9

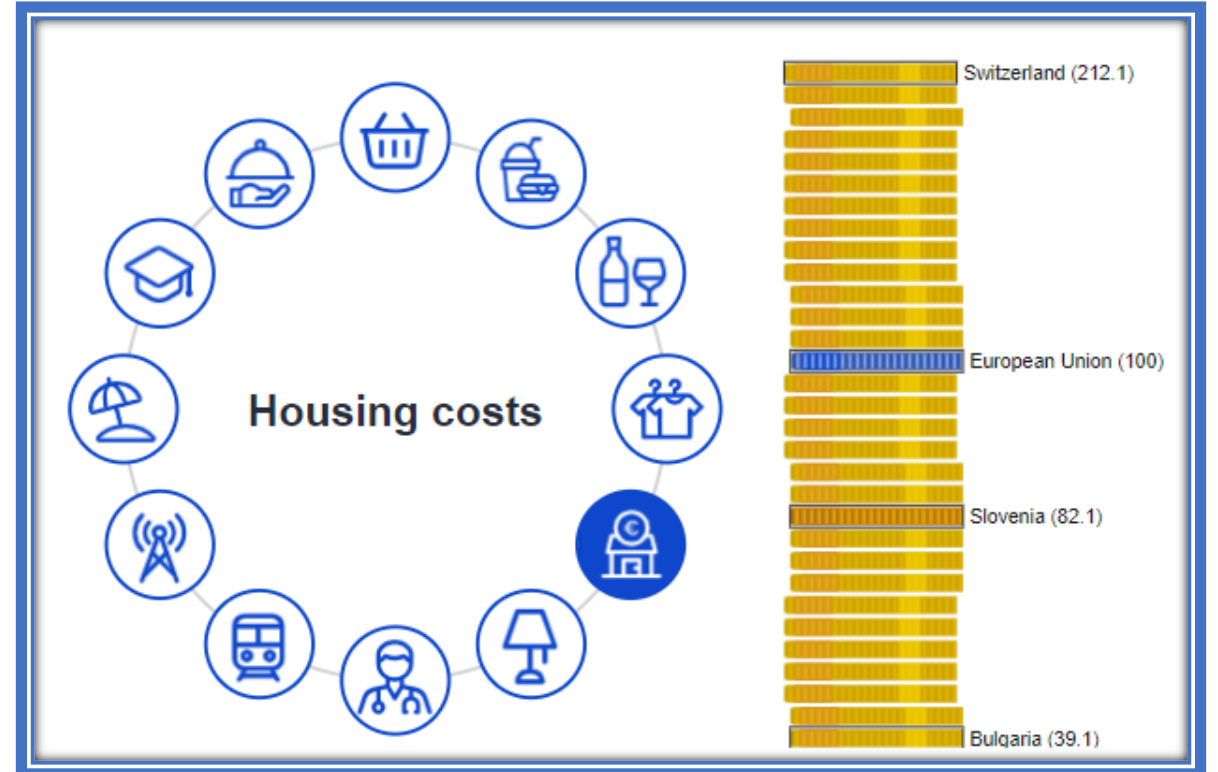
Nominalna rast skupne povprečne bruto plače, ki bo letos okoli 6,2-odstotna, se bo v prihodnjem letu ponovno okrepila zaradi predvidene uveljavitve reforme plačnega sistema v javnem sektorju.

PRIMERJALNE RAVNI CEN V EVROPSKI UNIJI

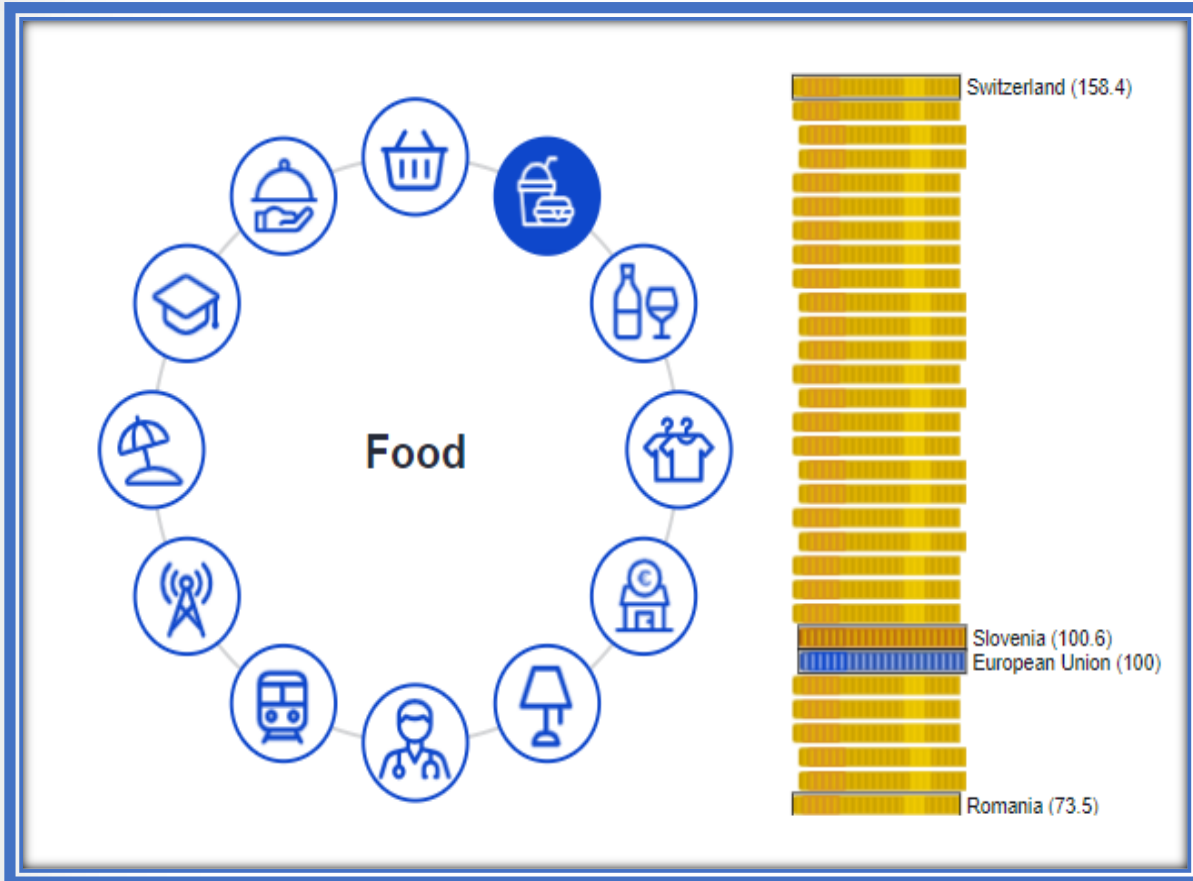

Skupne (vseh izdelkov) cene v Sloveniji so za 9,3 % nižje od povprečja EU.

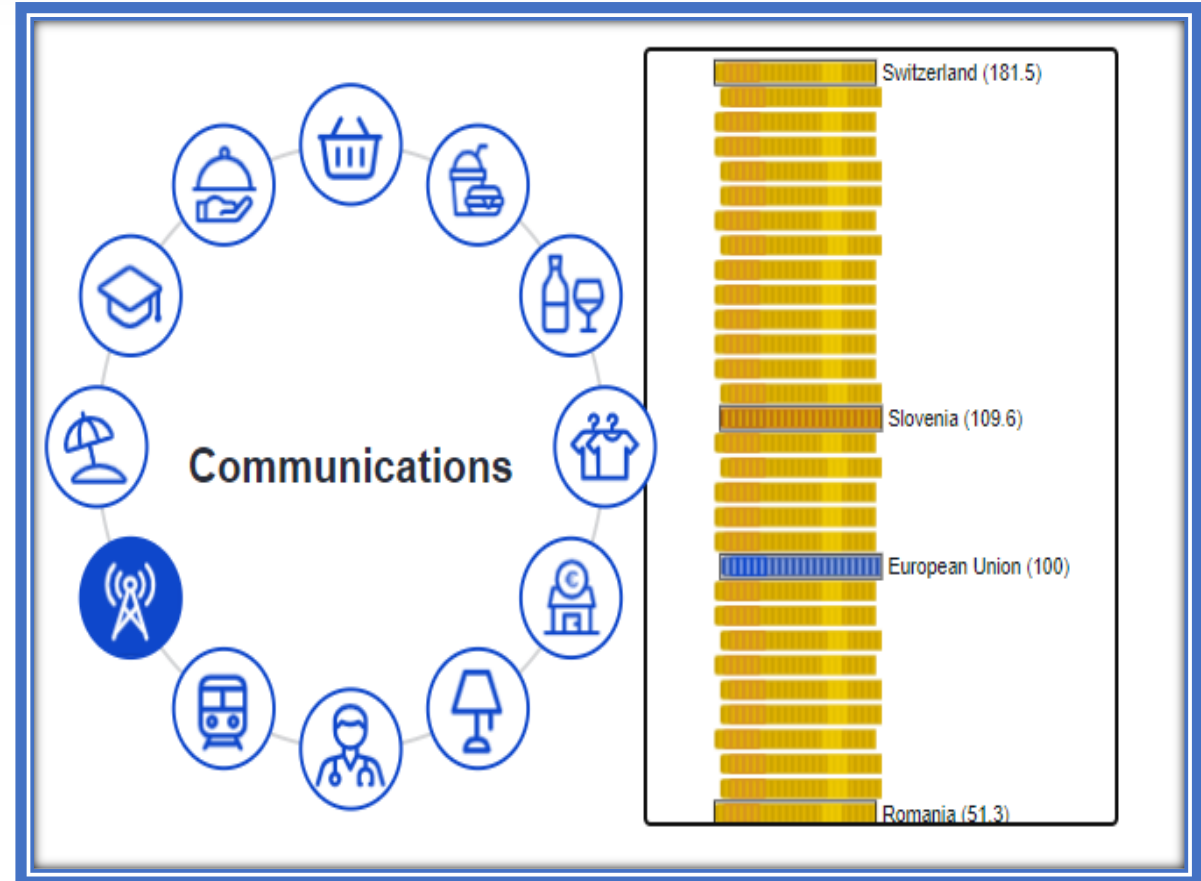

Stanovanjski stroški so v Sloveniji so za 17,9 % nižji od povprečja EU.

PRIMERJALNE RAVNI CEN V EVROPSKI UNIJI

Hrana je v Sloveniji so za 0,6 % višja od povprečja EU.

Cene komunikacij v Sloveniji so za 9,6 % višje od povprečja EU.

A photograph of a road winding through a dense forest, shrouded in thick fog. The road is dark asphalt with a dashed white line down the center. The trees are lush green, and the fog obscures the background, creating a sense of mystery and depth. In the top left corner, there is a solid white horizontal bar.

**NAPOVEDOVATI
PRIHODNOSTI –
JE TEŽKO**

PRIHODNOST – LE NEBO JE MEJA

Leta 1962 je skupina The Beatles imela avdicijo za založbo Decca Records v upanju, da bo dobila pogodbo. Založba se je odločila zavriniti skupino z razlogom:

“The Beatles nimajo prihodnosti v zabavni industriji - kitarske skupine so vse manj priljubljene.”

VIZIJA PRIHODNOSTI

Leta 1901 je Gottlieb Daimler, nemški inženir in pionir motorjev z notranjim zgorevanjem in razvoja avtomobilov, dejal:

“Globalna potreba po motoriziranih vozilih ne bo presegla enega milijona - preprosto zaradi tega, ker ne bo na voljo voznikov.”

Ne poizkusite napovedati, kakšna bo prihodnost, ker tega nihče ne more vedeti. Niti naj vas ne skrbi to, kar je mogoče z dandanašnjega vidika – mislite na veliko.

Prihodnost vedno pride prehitro ... in v napačnem vrstnem redu.

MEGATRENDI

- IZHODIŠČE ZA RAZMIŠLJANJE O PRIHODNOSTI

Megatrendi se odvijajo v daljšem časovnem obdobju in močno vplivajo na različne sfere življenja v mnogih državah in na različnih ravneh ter zajemajo politične, ekonomske, okoljske, socialne in kulturne razsežnosti.

Megatrendi so povezani z našo sedanostjo, so pojavi, ki jih lahko opazujemo in spremljamo že danes.

So merljivi in vplivajo na mnoge ter za daljše časovno obdobje. Osvetlijo sicer nejasno prihodnost in pomagajo zožiti prihodnost z neskončnih možnosti na prostor omejenih možnosti.

PODNEBNE SPREMEMBE

DEMOGRAFIJA

URBANIZACIJA

GOSPODARSKA RAST

PORABA ENERGIJE

POVEZLJIVOST IN GEOPOLITIKA

GLOBALNI TRENDI – PRED NAMI SO VELIKI IZZIVI

**Kaj vse to pomeni za
prihodnost Evropske unije?**

KLJUČNI SVETOVNI TRENDI SKOZI OPTIKO EVROPSKE UNIJE

Osrednji položaj geopolitike

Ekonomski izzivi

Demografija

Okoljske in podnebne krize

Energetski prehod

Prizadevanje za enakost

Tehnološki pospešek in konvergenca

Upravljanje zdravja

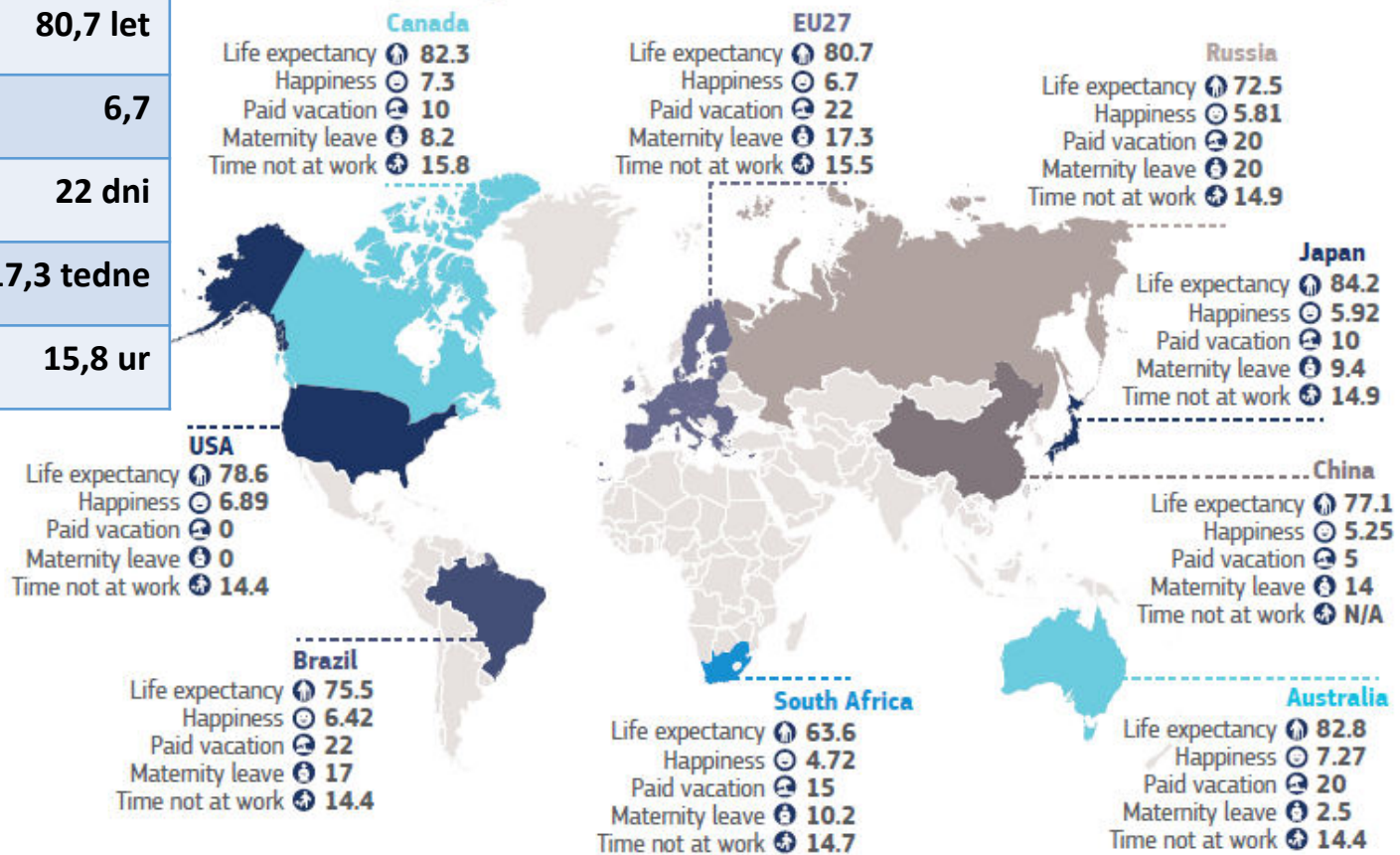
Spremembe v tem, kje in kako živimo

Grožnje demokraciji

ŽIVLJENJE V EVROPI JE KVALITETNO

Pričakovana življenjska doba	80,7 let
Indeks sreče	6,7
Min. plačan letni dopust	22 dni
V celoti plačan porodniški dopust	17,3 tedne
Prosti čas	15,8 ur

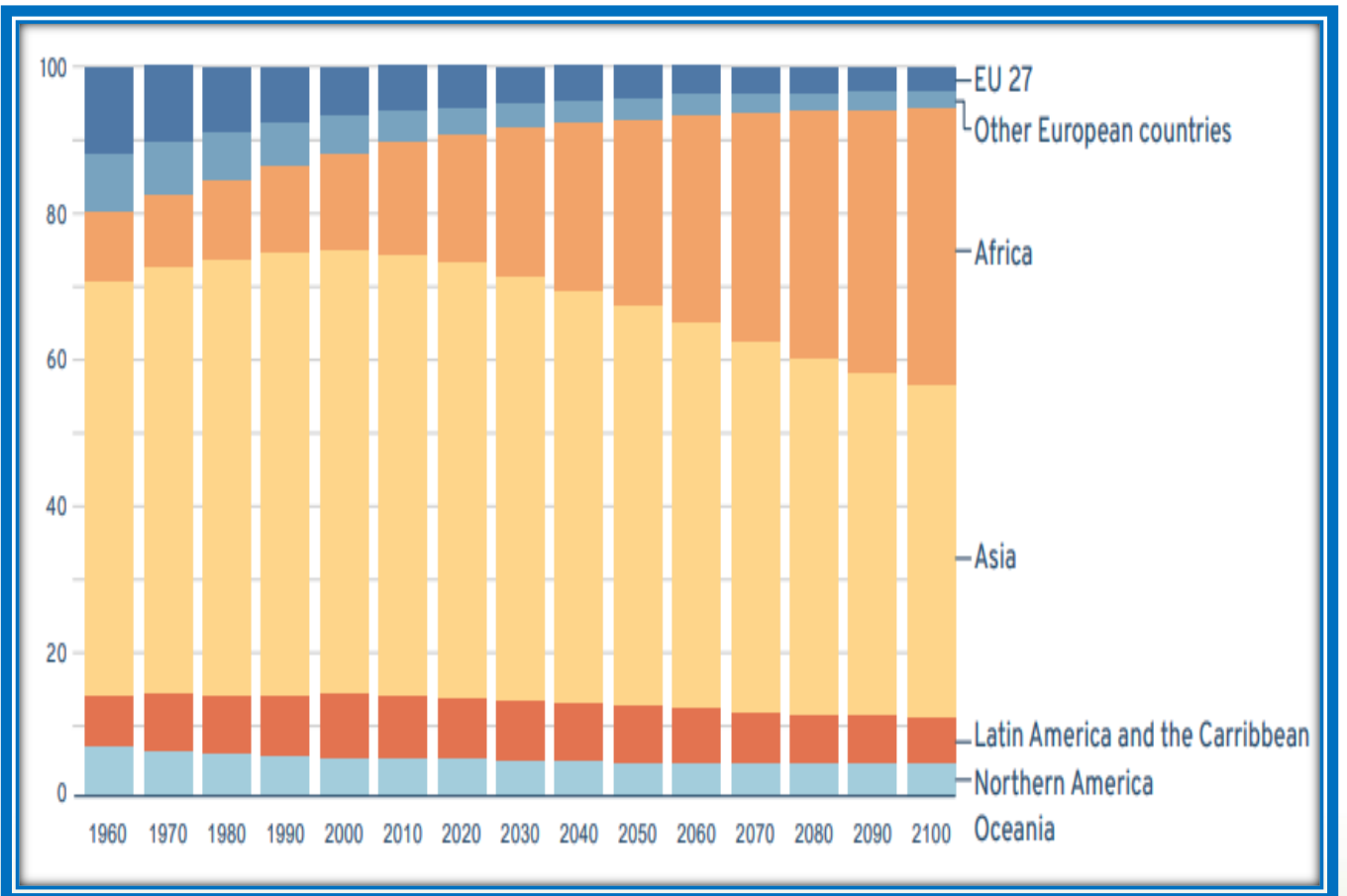
DEMOGRAFIJA

Evropsko prebivalstvo se bo relativno zmanjšalo glede na druge celine, vključno z Azijo, Severno Ameriko in Afriko.

Znižalo se bo tudi absolutno zaradi zmanjševanja rodnosti; priseljski tokovi ne bodo nadomestili izpada rojstev.

Staranje prebivalstva v Evropi bo pritiskalo na trg dela in fiskalno vzdržnost.

OCENA IN PROJEKCIJA DELEŽEV PREBIVALSTVA PO KONTINENTIH 1960-2100

Vir: ESPAS, 2024.

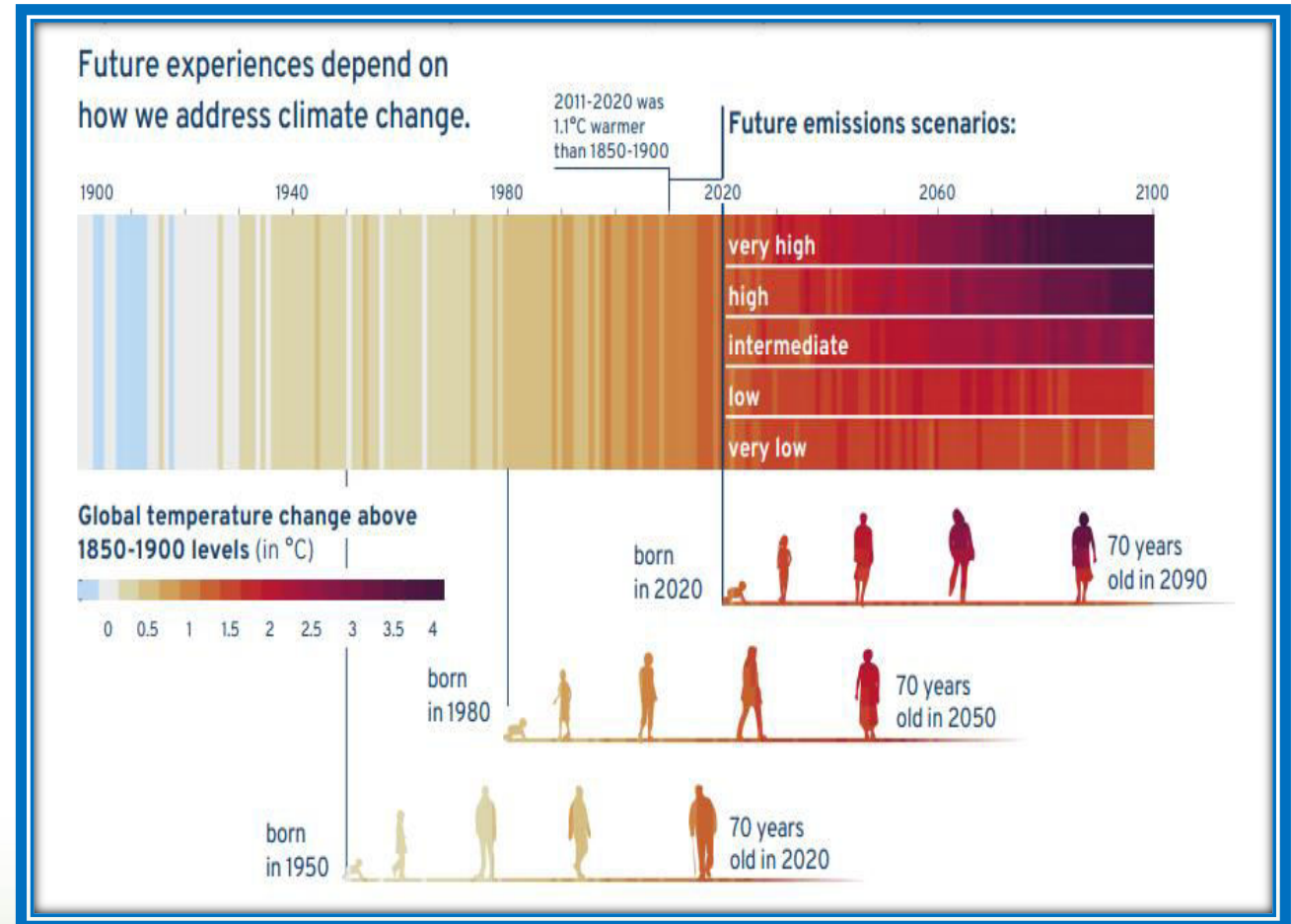
OKOLJSKE IN PODNEBNE KRIZE

Podnebne spremembe se pospešujejo skupaj z večjim megatrendom degradacije okolja.

Svet bo verjetno presegel 1,5 °C – cilj 2 °C, določen s Pariškim sporazumom, s čimer se bo povečalo tveganje podnebnih prelomnih točk.

Evropo bodo podnebne spremembe resno prizadele, vendar se sama ne more spoprijeti s temi izrednimi razmerami – njena podnebna strategija mora upoštevati mednarodni kontekst.

Kako bo sedanja in bodoča generacija občutila globalno segrevanje

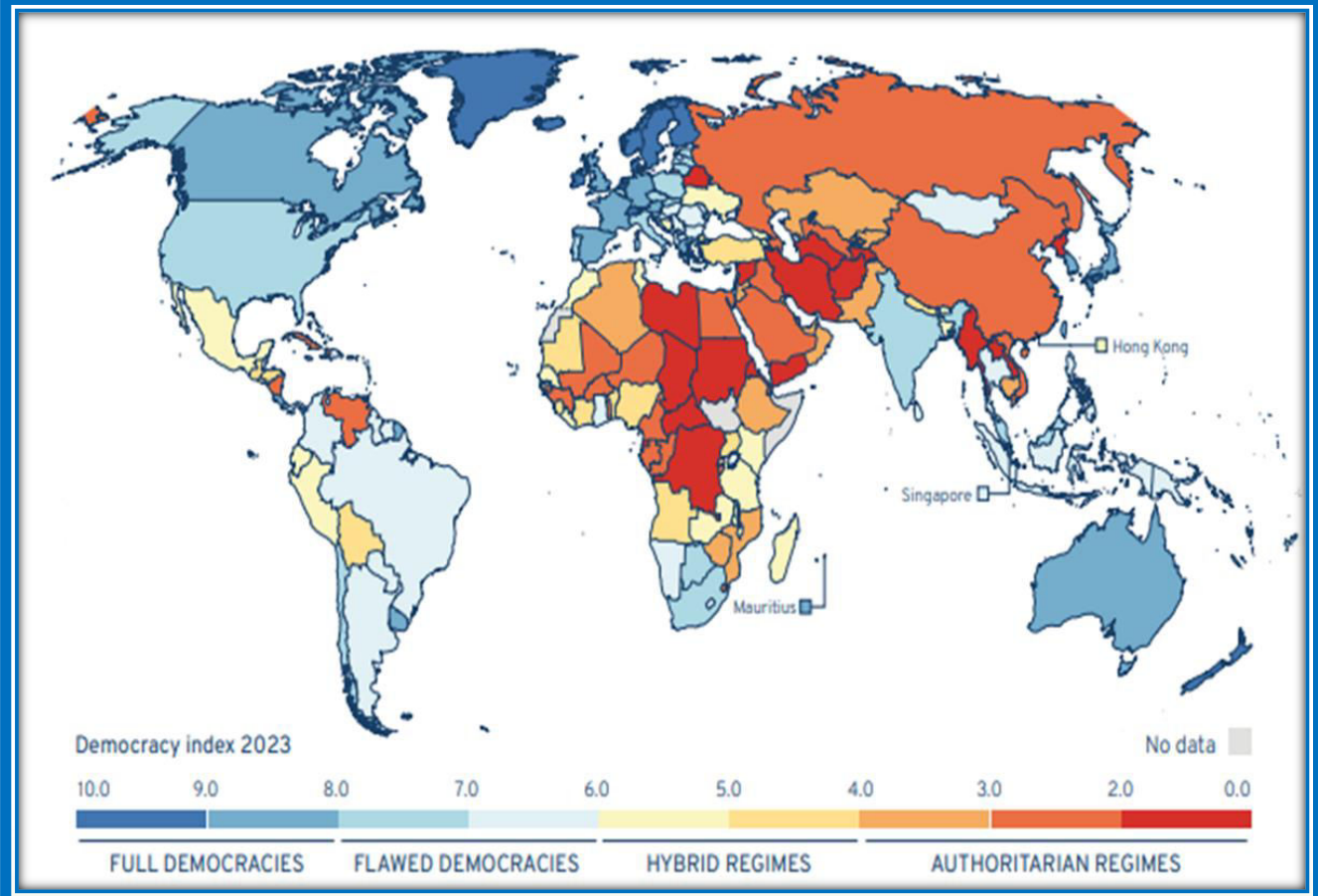
GROŽNJE DEMOKRACIJI

Demokracije se soočajo z nenehnimi napadi na svoje svoboščine in način življenja, vključno s prizadevanji za spodkopavanje volitev, svobodo medijev in izražanja, svobodo združevanja in neodvisnost sodstva.

Trend demokratičnega nazadovanja se nadaljuje.

Tehnologija igra vse večjo vlogo pri delovanju demokracij. Širjenje participativne demokracije, skupaj z visoko stopnjo angažiranosti pri določenih vprašanjih, je pozitiven trend.

GLOBALNI ZEMLJEVID PO VRSTI REŽIMA

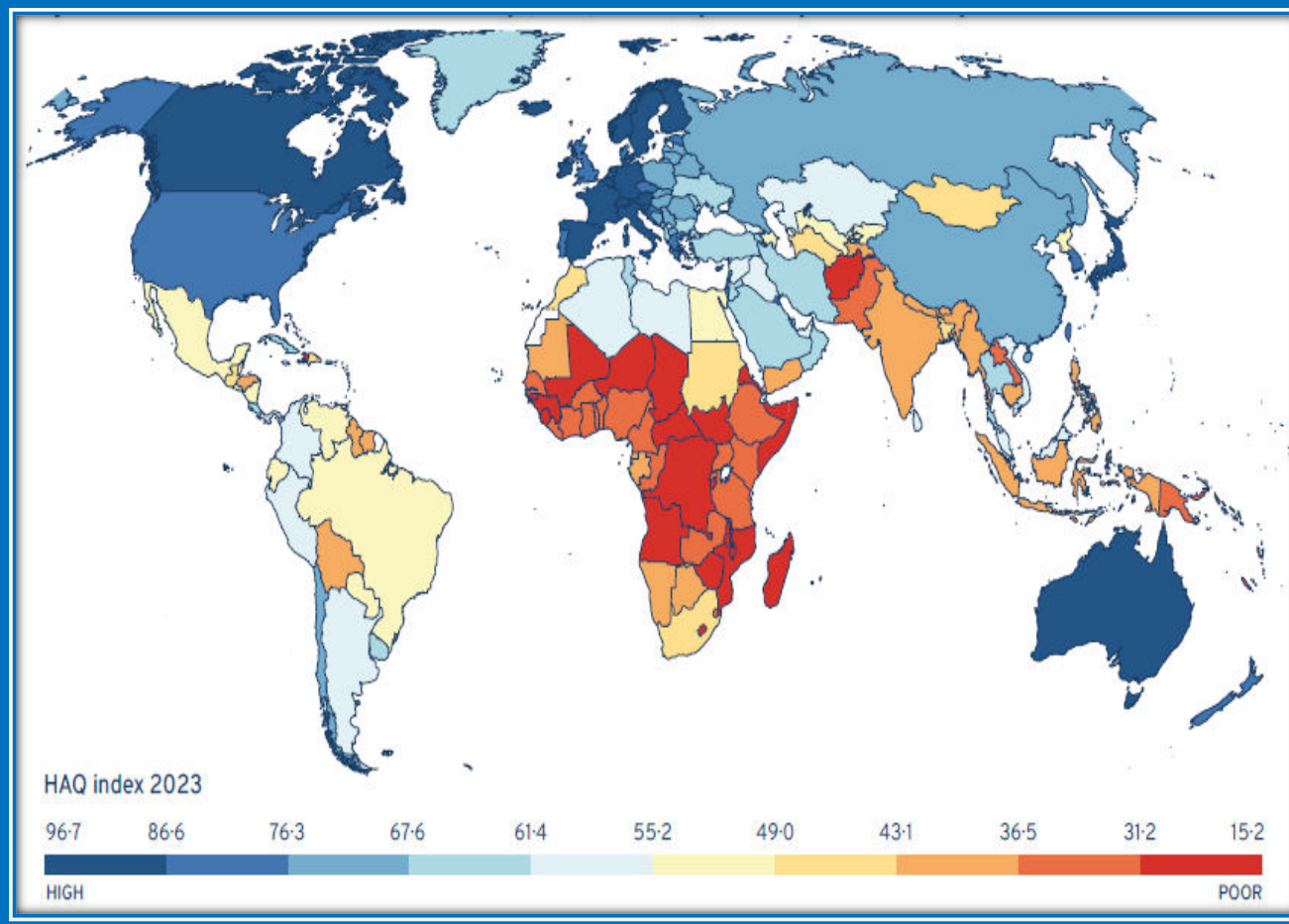
UPRAVLJANJE ZDRAVJA

Gospodarski vpliv pandemije covida-19 je poudaril potrebo po zdravstvenem sektorju z dobrimi viri in opremo.

Osvetlil je tudi globalno realnost medsebojne povezanosti, hkrati pa povečal prepad med bogatimi in revnimi.

Zdravstveni sektor bo še naprej gonilo znanstvenih in tehnoloških inovacij. Novi načini zdravljenja in terapije bi lahko prinesli velike koristi, izzivi, kot je na primer protimikrobna odpornost, zahtevajo posebno pozornost.

DOSTOP DO ZDRAVSTVENE OSKRBE IN KAKOVOST

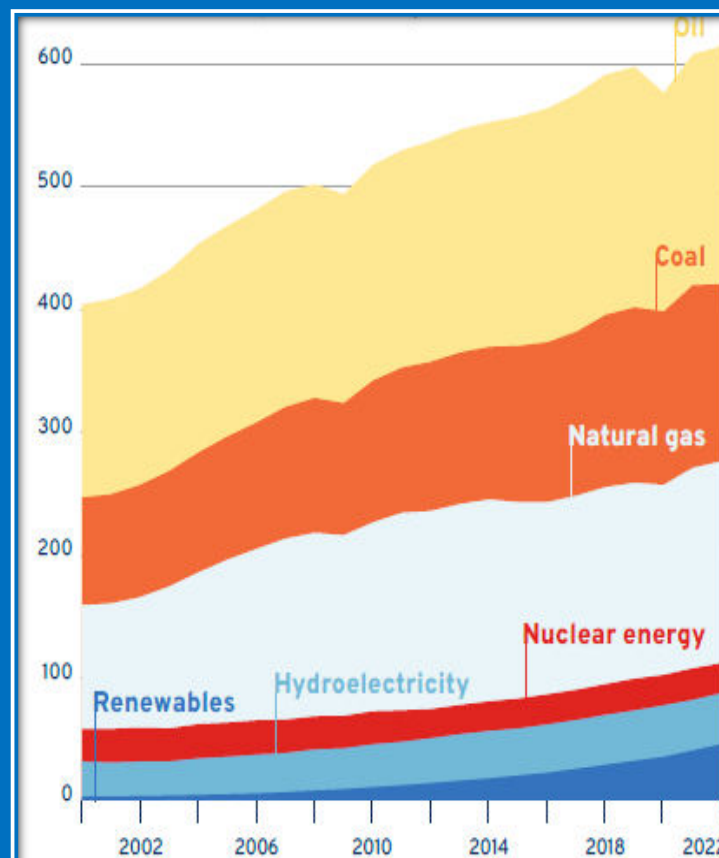
ENERGETSKI PREHOD

Globalna poraba energije narašča, prav tako pa tudi uporaba fosilnih goriv – kljub vse večjemu deležu energije, pridobljene z obnovljivimi viri energije, in njihovim padajočim stroškom.

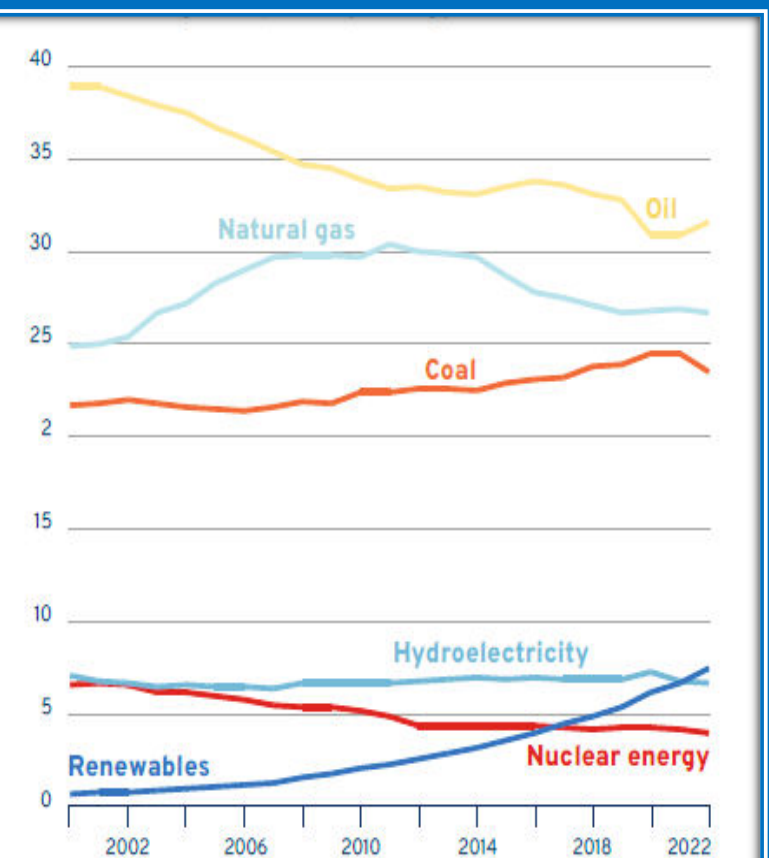
Hitrost prehoda na zeleno energijo bi lahko upočasnile ovire, kot so stalna vlaganja v infrastrukturo za fosilna goriva, cena in razpoložljivost kritičnih mineralov ter zmogljivosti električnega omrežja.

Energetski prehod bo nekaterim državam verjetno koristil bolj kot drugim in bi lahko odprl nova prizorišča geopolitičnega tekmovanja in socialne napetosti znotraj držav.

Svetovna poraba [v EJ]

Delež svetovne primarne energije [v %]

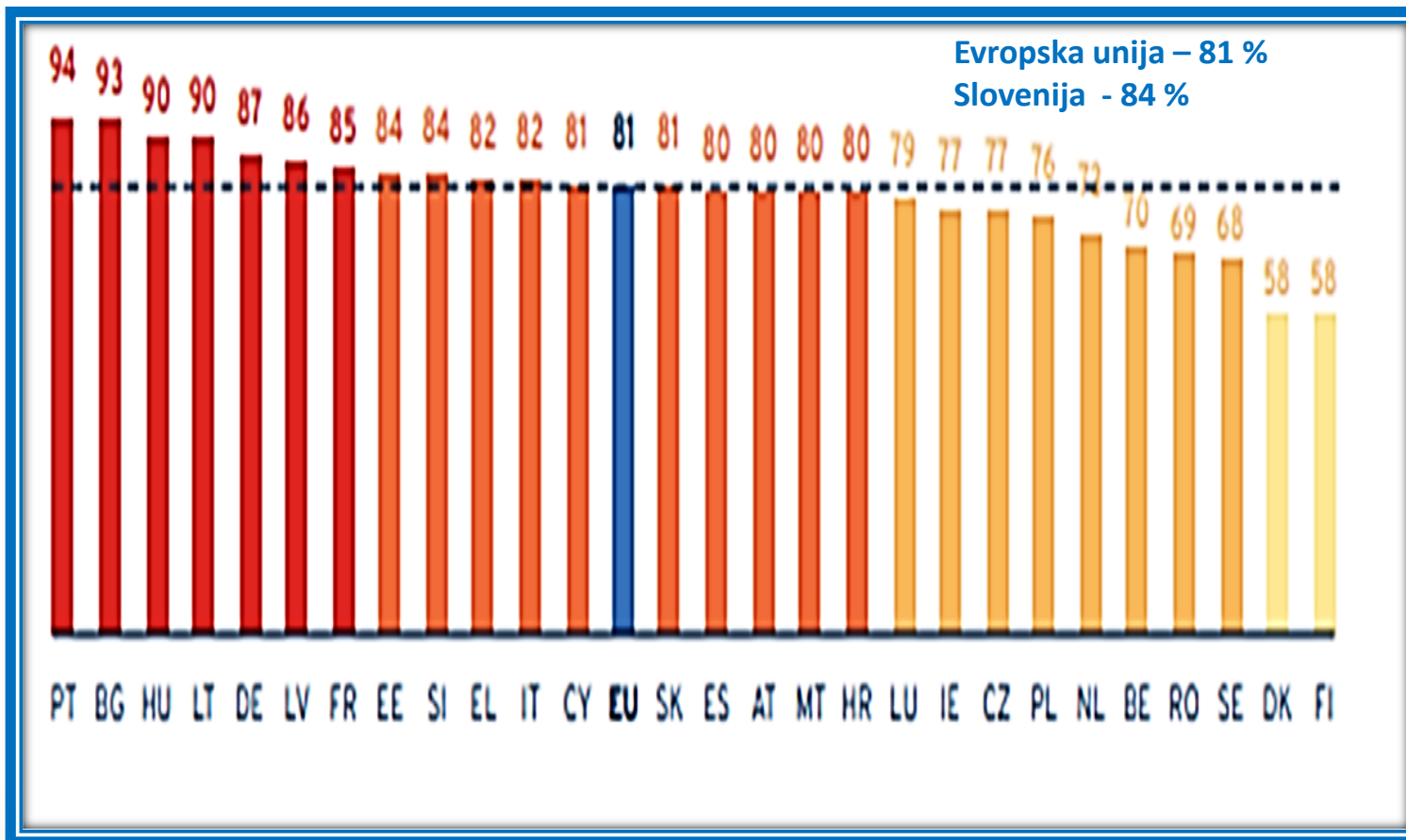
PRIZADEVANJE ZA ENAKOST

V Evropi se neenakosti znotraj posameznih držav članic povečujejo.

Poleg ekonomskih neenakosti postaja dostop do izobraževanja, tehnologije, zdravstvene oskrbe, infrastrukture, podnebne pravičnosti ali medgeneracijske pravičnosti vedno bolj relevanten.

Družbene napetosti se stopnjujejo in bodo vplivale na življenja ljudi tudi v prihodnjem obdobju.

Delež prebivalcev, ki se strinjajo s trditvijo: RAZLIKE V PRIHODKI SO V MOJI DRŽAVI PREVELIKE

EVROPSKA REALNOST

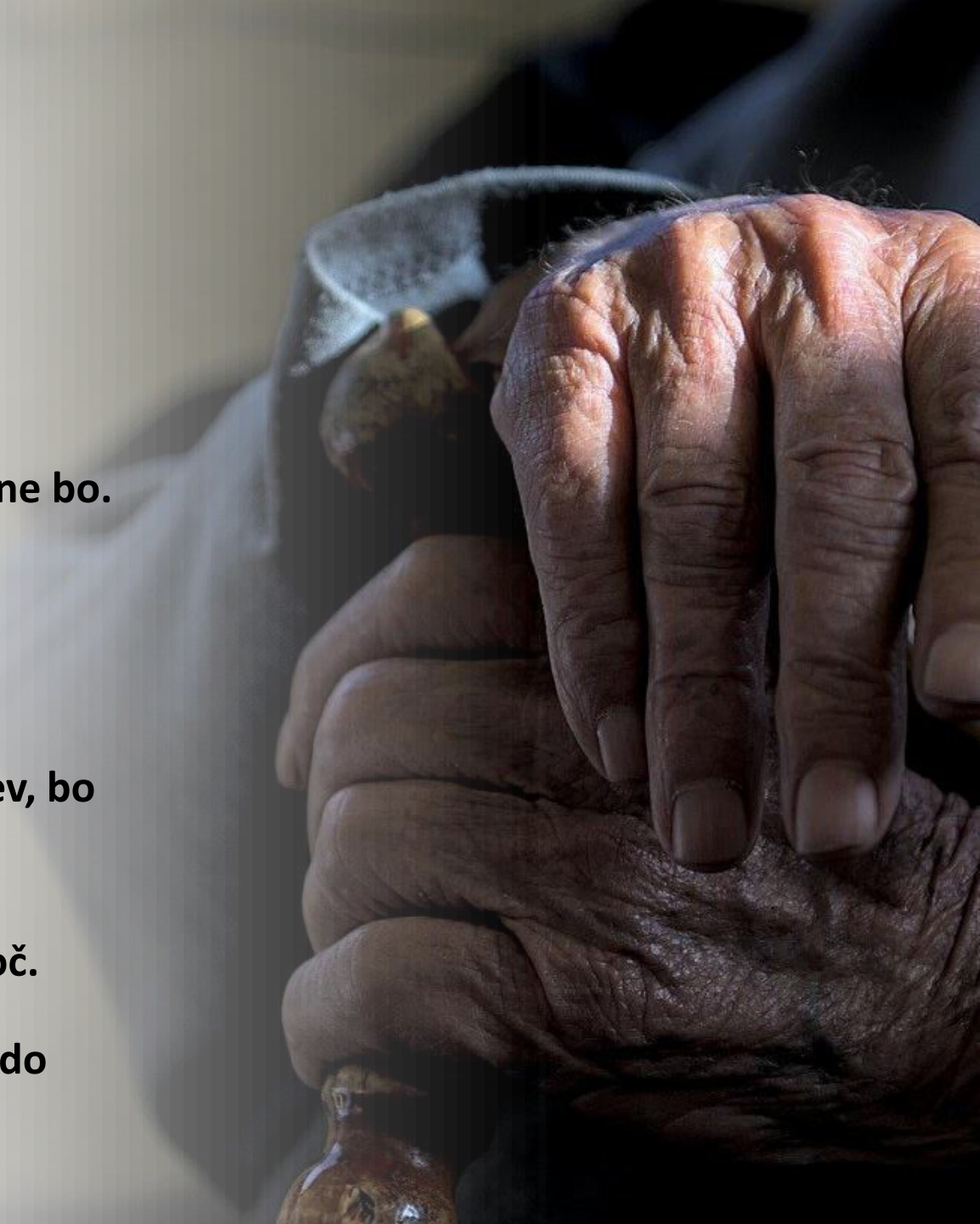
– SVET NI VEČ EVROCENTRIČEN

Čeprav je Evropa pomemben globalni akter na številnih področjih, pa svet ni več evrocentričen – niti v prihodnosti ne bo.

Evropejcev bo vse manj, starejši in relativno revnejši bodo, medtem ko bo velik del preostalega sveta v vzponu.

Tudi če bi države članice Evropske unije združile več sredstev, bo Evropa še vedno porabila preveč za varnost in obrambo.

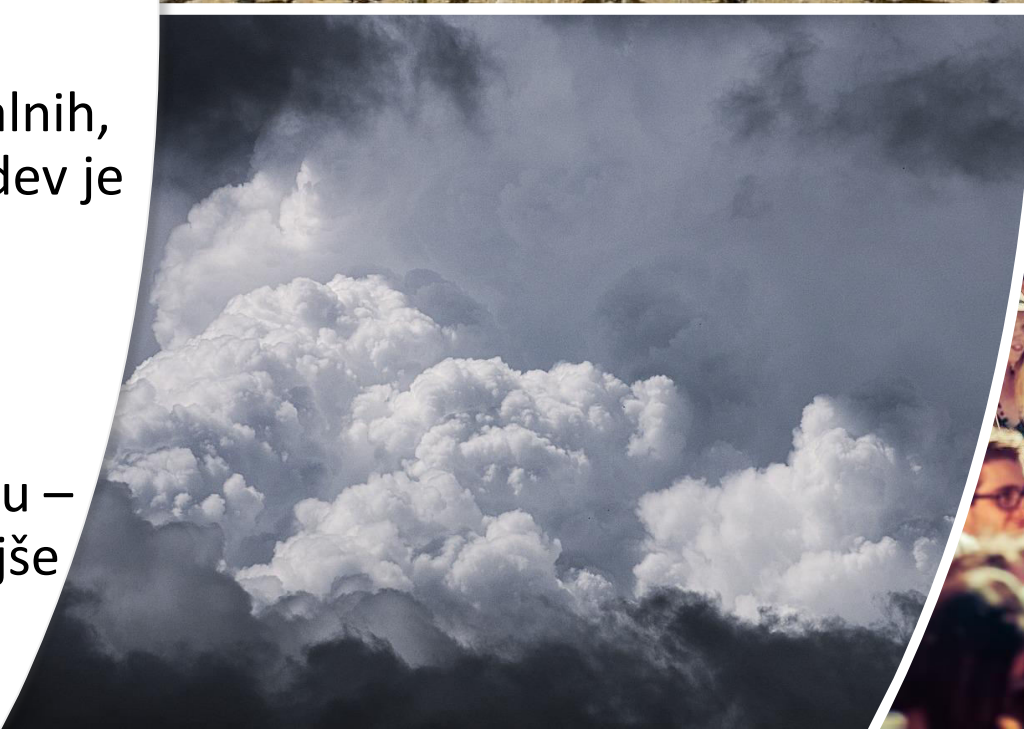
Hitri tehnološki napredek na novo opredeljuje globalno moč. Evropa zaostaja za Kitajsko in Združenimi državami glede nastajajočih tehnologij in inovacij – od umetne inteligence do kvantnega računalništva.

IMPERIJI PRIHODNOSTI SO IMPERIJI UMA

Svet je veliko bolj zapleten, sporen in konkurenčen kot prej – in se spreminja tako hitro kot še nikoli.

Medsebojno povezana in soodvisna narava nacionalnih, evropskih in globalnih zadev je dala prednost agilnemu oblikovanju politik in odločanju, strateškemu predvidevanju in vnaprejšnjemu upravljanju – vse to je zdaj pomembnejše kot kdajkoli prej.

Prihodnost ni več to, kar je bila.

Prihodnje generacije se ne bodo počutile bolje kot njihovi starši, a jim bo še vedno dobro.

PRIHODNOST JE ŽE TU

Prihodnost je pravzaprav že tukaj, ker jutrišnje izzive in priložnosti določajo današnje odločitve.

Samo preudarna vključitev dolgoročnih ciljev v odločanje lahko poveča naše možnosti, da naslednji generaciji prepustimo boljši svet.

Jutri ne bo tak, kot je bil včeraj.

Bo nov in odvisen od nas samih.

**Manj ga je potrebno odkriti in
bolj izumiti.**

Gaston Berger, filozof in futurist